

μπακάλης αὐτός εἶναι μέγας γδάρτης Ἀθῆν. κ.ά. *Μὴ βᾶς καὶ φωνίσῃς ἐκεῖ, γιὰτ' ἐν' οὖλοι γδάρτες Πελοπν.* (Γαργαλ. κ.ά.) *Αὐτός ὁ γιαντρός εἶναι γδάρτης* (εἰσπράττει μεγάλην ἀμοιβήν) Πάρ. *Καλὸς γδάρτης εἶν' ὁ φιλιότσος σου!* *Μᾶς πῆρε τὰ διπλὰ γιὰ τὰ παπούτσι Κρήτ.* *Εἶμι γδάρτ'ς οὐ κιαρατᾶς Στερελλ.* (Ἀχυρ. κ.ά.) || Φρ. *Μῶκατσε γδάρτ'ς* (μοῦ ἔμεινεν ὁ ἐξ αὐτοῦ φόβος) Ἡπ. Συνών. φρ. *Μῶκατσε λαχτάρα.* || Γνωμ. *Μάρτης, γδάρτης καὶ παλουκοκαύτης* (ὁ μὴν Μάρτιος ἔνεκα ἀπροσδοκῆτου καὶ ἀποτόμου πολλάκις μεταβολῆς πρὸς τὸ δριμύ ψυχὸς ζημιώνει πολλαχῶς) σύνθηθ. *Μάρτ'ς, γδάρτ'ς κὶ παλ' κουκαύτ'ς* (συνών. τῇ προηγ.) σύνθηθ. βορ. ἰδιωμ. *Μάρτης, γτάρτης τθαὶ παλ-λουκοκαύτης* (συνών. τῇ προηγ.) Κύπρ. *Μάρτης, γδάρτης καὶ παλουκοκαύτης* | *τὰ παλιὰ παλούκια καίει, τὰ καινούργια τὰ ξεοδεύει* (συνών. τῇ προηγ.) Πελοπν. (Ἀράχ. Βούρβουρ. Κυνουρ. κ.ά.) *Μάρτης, γδάρτης καὶ παλουκοκαύτης* | *τὰ παλιόβοιδα τὰ γδέρνει, τὰ δαμάλια τὰ μαθαίνει* (συνών. τῇ προηγ.) Πελοπν. (Κόκκιν. Λάστ. κ.ά.)

γδαρτικό τό, ἀμάρτ. γδαρτ'κό Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γδάρτης καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ικό, δι' ἣν ἰδ. -ικός.

Ἡ ἀμοιβή τοῦ ἐκδορέως, τὸ εἰς «γδάρτην» σφαγίου ὀφειλόμενον ἢ καταβαλλόμενον ποσόν.

Γδαρτοκυριακή ἡ, Πελοπν. (Μεσσ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γδαρτό, δι' ὃ ἰδ. γδαρτός, καὶ Κυριακή.

Ἡ Κυριακή τοῦ Ἀσώτου (ἐκ τῆς κατ' αὐτὴν γινομένης, κατὰ τοπικὸν ἔθιμον, σφαγῆς τῶν οἰκοσίων χοίρων) Συνών. *Γουρουνοκυριακή.*

γδαρτός ἐπίθ. πολλαχ. γδιαρτός Πελοπν. (Λεῦκτρ.) *δειρτέ* Τσακων. (Πραστ.)

Ἐκ τοῦ θέμ. τοῦ ἀορ. τοῦ ρ. γδέρνω. Ἡ λ. καὶ εἰς τὸ Κρητικὸν ἄσμα τοῦ Δασκαλογιάννη (1786) στ. 798 (ἐκδ. Β. Λαούρδα): «γδαρτὸ νὰ τόνε κάμουςιν ἀμέσως διορίζει».

1) Ἐπὶ σφαγίων, ἰδίᾳ ἐπὶ οἰκοσίτων χοίρων, ὁ ἐκδαρεῖς, ὁ διὰ τελείας ἐκδορᾶς ἀφαιρεθεὶς τὸ δέρμα πολλαχ. καὶ Τσακων. (Πραστ.): *Νὰ κοιτάξῃς νὰ πάρῃς γδαρτὸ γουρουνόπουλο· τὸ μαδητὸ δὲν ψήνεται καλὰ Ἀθῆν. κ.ά.* *Τὸ γουρούνι τὸ κάναμε γδαρτό, γιὰτὶ ἦτανε χοδρόπετσο Πελοπν.* (Γαργαλ. κ.ά.) *Τὸ γουρούνι θὰ δὲ κάμωμε γδαρτό, γιὰτὶ μαδητὸ δὲ θὰ βράζῃ Πελοπν.* (Κίτ. Μάν.) *Τσουχτὸ ἢ γδαρτὸ θὰ δὲ κάμετε τὸ γουρούνι; (τσουχτὸ = ζεματιστὸ) Πελοπν.* (Πλάτσ.) *Γδιαρτὸ τὸ γάνανε τὸ χιοῦρο Πελοπν.* (Λεῦκτρ.) *Δέκα χρονῶ θὰ ν' ἢ σκρόφα φτῇ γδαρτὴ πρέπει νὰ τῇ γάνετε Νάξ.* (Ἀπύρανθ.) *Ἀμα σφάζουν δὰ γρουλ-λιά, κάνουν δα γδαρτὰ γῇ μαδιστὰ (γρουλλιά = χοῖροι) Λειψ.* *Γδαρτὸ ἢ μαδ'τὸ θὰ δὲ κάμῃ φέτου τοῦ γρούν'· Εὐβ.* (Ἀχυρ. κ.ά.) *Πῶς θὰ δὲ φκειάς τοῦ γουρ'νόπ'λου, γδαρτὸ ἢ μαδ'τό; Στερελλ.* (Αἰτωλ. κ.ά.) *Ἐρέκα τὸ βάννε δειρτέ τὰν οὔρα π' ἐζάκα (εὐρήκα τὸ ἀρνὶ γδαρμένο τὴν ὥρα πού ἐπῆγα) Τσακων.* (Πραστ.) *Ἐκὶ θεὸν χιοῦρε δειρτέ (ἤθελε χοῖρον γδαρτόν) αὐτόθ. β)* *Τὸ οὐδ. ὡς οὐσ. (κατὰ παράλειψιν τοῦ οὐσ. γουρούνι), ὁ ἐκδεδαρμένος χοῖρος Πελοπν.* (Κίτ. Λεῦκτρ. Οἰτυλ. κ.ά.): *Δῶς' μου ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὸ γδαρτὸ καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ μαδητὸ Κίτ. Λεῦκτρ. Οἰτυλ.* 2) Μεταφ., ὁ οἶονε ἐκδερόμενος ἢ ἄξιος νὰ ἐκδαρῇ πρὸς τιμωρίαν Μῆλ. Πελοπν. (Γαργαλ. κ.ά.) Στερελλ. (Αἰτωλ. κ.ά.) κ.ά.: *Θὰ σὲ κάμω γδαρτὸ ἀπὸ τὸ ξύλο Μῆλ.* *Ἀμα μοῦ πέσῃ 'ς τὰ χέρια, θὰ σοῦ τὸ γάνω γδαρτόνε Πελοπν.* (Γαργαλ.) *Ἐπρι-πι νὰ πάῃ γδαρτὴ αὐτεῖν' μὴ τῇ β'τανιὰ πῶκαμι! Στερελλ.* (Αἰτωλ.) Πβ. γδέρνω 3.

γδεσματίζω Νάξ. (Τραγ. Τρίποδ.)

Ἐκ τοῦ Ἑλληνιστ. ἐκδεσματίζω.

1) *Γδέρνω 1*, ὃ ἰδ. ἐνθ' ἀν.: *Ἐφώφησεν ἡ ζούλα μας καὶ τὴν ἐγδεσματίσενε ὁ Βαγγέλης (ζούλα = γίδα) Τραγ.* 2) *Γδέρνω 2*, ὃ ἰδ. ἐνθ' ἀν.: *Δὲ θέλω νὰ μὲ χτενίσῃς· μὲ γδεσματί-ζεις Τραγ.* *Τὸ γδεσματίσε τὸ κοπελούδι μὲ τὸ χτένι Τρίποδ.*

γδέρνω, ἐγδέρω Πόντ. (Κερασ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) γδέρω Ἡπ. (Χιμάρ.) Μεγίστ. Πόντ. (Οἶν. Σάντ. Σούρμ.) Σύμ. Χίος (Βέσσ.) γδέρου Εὐβ. (Βρύσ. Κονίστρ. Κουρ. κ.ά.) γδέρω 'μα Τσακων. (Χαβουτσ.) γδέρω Κάρπ. (Ἐλυμπ.) χτέρω Κύπρ. Χάλκ. γδέρου Εὐβ. (Αὐλωνάρ.) βδέρ-ρω Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ.) *d-dér-ρω* Καλαβρ. (Χωρίο Βουν. Χωρίο Ροχούδ.) *δείρου* ἐνι Τσακων. (Πραστ.) γδέρνω κοιν. γδέρνου κοιν. βορ. ἰδιωμ. Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) γδέρνω Κάρπ. Κῶς Μεγίστ. Ρόδ. κ.ά. γτέρνω Κύπρ. χτέρνω Κῶς (Κέφαλ.) Ρόδ. (Ἐμπων. Κάστελλ. κ.ά.) Ἀόρ. *ἐγδεῖρα* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γδάρκα Τσακων. (Χαβουτσ.) *ἐδεῖρα* Τσακων. (Πραστ.) Παθ. γδάρκομαι Πόντ. (Οἶν. Σάντ. Σούρμ.) γδάρκουμαι Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Ἀόρ. *ἐγδάρ-θα* Πόντ. *ἐβδάρτηνα* Καλαβρ. (Μπόβ.) *ἐδ-δάρτηνα* Καλαβρ. (Χωρίο Βουν. Χωρίο Ροχούδ.) Μετοχ. *ἐγδαρμένος* Πόντ. *δειρτέ* Τσακων. (Πραστ.)

Τὸ Βυζαντ. γδέρνω, ὃ ἐκ τοῦ Βυζαντ. ὠσαύτως ἐγδέρνω, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐκδέρω, κατ' ἀναλογικὸν μεταπλασμὸν πρὸς ἄλλα εἰς -νω σύγχρονα, οἷον δέρνω, φέρνω, κλπ. Βλ. Γ. Χατζιδ. ΜΝΕ 1, 291, 295. Οἱ ἄνευ τοῦ -ν- διαλεκτικοὶ τύπ. ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ ἀρχ.

1) Ἐκδέρω, ἀφαιρῶ ἐξ ὁλοκλήρου τὸ δέρμα σφαγίου ἢ ἄλλου ζώου κοιν. καὶ Καλαβρ. (Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Βουν. Χωρίο Ροχούδ.) Πόντ. (Κερασ. Οἶν. Σάντ. Σούρμ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Τσακων. (Πραστ. Χαβουτσ.): *Τὸ ἔσφαξε, τὸ ἐγδαρε καὶ τό 'ψησε μόνος του κοιν. Νὰ σφάξῃς ἐν' ἀρνὶ δὲν εἶμι δύσκουλον, νὰ δὲν γδάρ'ς ὅμους θέλ' τέχῃ κοιν. βορ. ἰδιωμ.* *Τὴν ἐγδαρες τὴν αἶγα πού 'σφαξες; Κρήτ.* (Μαλάχ. κ.ά.) *Τώρα θὰ γδάρωμε τὸ χοῖρο μας Ἀνδρ.* *Ἐγδαρε ἓνα κατσίκι τετράπαχο Πελοπν.* (Τριφυλ. κ.ά.) *Ἐγὼ δὲν εἶμ' ἄξις καθόλου νὰ γδείρω 'να ριφάκι Νάξ.* (Ἀπύρανθ.) *Ταχιά γδέρνουμι τὰ γ'ρούνια Εὐβ.* (Ἀχυρ. Στρόπον. κ.ά.) *Δὲν γαταλαβαίν' νὰ γδάρ' κὶ τό 'βγαῖ λουρίδης-λουρίδης Στερελλ.* (Ἀχυρ. Παρνασσ. κ.ά.) *Νὰ ἦταν γδαρμένον, θὰ 'ταν κὶ φ'μένον τώρα Στερελλ.* (Αἰτωλ.) *Ἐφούσκωσεν-δ' ἀρνὶν-γιά νὰ τὸ γδάρῃ Κῶς Ἐγδαρε τὸ σφαχτὸ Ρόδ.* *Γδέρω τὸ ἀρὶ (ἀρὶ = ἀρνὶ) Ἡπ.* (Χιμάρ.) *Φούσκουσι 'πουμεῖσα κὶ δὲ γδέρνιτι (ἐνν. τὸ σφαχτὸ) Εὐβ.* (Στρόπον.) *Τοῦ τραῖ εἶμι γδαρμένου Σάμ.* *Ἐσφαξεν τὸ ἀρνὶν, ἔχταρὲν το, τῶ' ἔδωκεν τὴν-πετσιάν (πετσιὰ = δέρμα) Κύπρ.* *Νὰ γδέρω τὸ μουχτερόν καὶ μὲ τὸ πετσίν ἀτου νὰ φτάω τθαρούχια (μουχτερόν = χοῖρος) Πόντ.* (Οἶν. κ.ά.) *Γδέρω 'μα τὰν κατσίκα (ἐκδέρω τὴν αἶγα) Τσακων.* (Χαβουτσ.) *Γδάρκα τὸ λαγὸ αὐτόθ.* *Ἐκὶ δειρου τὸ βάννε τὰν οὔρα π' ἐζάκα (ἐγδερνε τὸ ἀρνὶ τὴν ὥρα πού ἐπῆγα) Τσακων.* (Πραστ.) *Ἐκρέβαϊ δὲ βάνγοι, σ' ἐδεῖρα καὶ τσαῖ σ' ἐφαῖρα καὶ (ἐκλεψαν δύο ἀρνιά, τὰ ἐγδαρεν καὶ τὰ ἐφαγαν) αὐτόθ.* *Ἐκ' ἔχον δειρτέ τὸ βάννε ἀπὸ τὰ σύνταχα (εἶχε γδάρει τὸ ἀρνὶ ἀπὸ τὸ πρῶτ) αὐτόθ.* *Ἡῦρε τέσσερον λάτρων πού ἐδ-δέρ-ραϊ μία δαμάλα (ἦῦρε τέσσαρας ληστὰς πού ἐγδερναν μίαν ἀγελάδα) Καλαβρ.* (Χωρίο Βουν.) *Ἐγδαρες ἀτο; Ἐγδαρμένον κ' εἰτοιμον ἐν' Πόντ.* || Φρ. *Θὰ σὲ γδάρω!* (θὰ σὲ δείρω, θὰ σὲ βασανί-σω πολὺ ἐπὶ ἀπειλῆς) σύνθηθ. *Θὰ σὲ γδάρω ζωντανό!* (ὁμοία τῇ προηγ.) σύνθηθ. *Θὰ σὶ γδάρου μὴ τοῦ στουρνάρο!* (στουρνάρι = τμήμα αἰχμηρὸν πυρίτου λίθου ὁμοία τῇ

